

NOWE ŻYCIE POEZJI I PROZY
RECENZJA ANTOLOGII PRZEKŁADÓW *OD POEZJI ROMANTYCZNEJ*
DO OPOWIADANIA FANTASTYCZNONAUKOWEGO

Karolina Byszewska
Uniwersytet w Siedlcach

Abstrakt: W recenzji omówiono antologię tłumaczeń tekstów literackich z kręgu kultury rosyjskiej i anglosaskiej, które zostały przygotowane przez adeptów polonistyki siedleckiej. Szczególnie pozytywnie ocenione zostały przekłady tekstów rosyjskich, m.in. Lermontowa, Czechowa czy Puszkina.

Słowa kluczowe: antologia, literatura powszechna, translatoryka, język angielski, język rosyjski

NEW LIFE OF POETRY AND PROSE – REVIEW OF AN ANTHOLOGY OF TRANSLATIONS
OD POEZJI ROMANTYCZNEJ DO OPOWIADANIA FANTASTYCZNONAUKOWEGO

Abstract: The review discusses an anthology of translations of literary texts from the Russian and English cultures, which were prepared by students of Polish studies in Siedlce. The translations of Russian texts, including Lermontov, Chekhov and Pushkin, were assessed particularly positively.

Keywords: anthology, world literature, translation studies, English, Russian

Recenzować przekład opowiadania jest o wiele łatwiej, niż ocenić trafność tłumaczenia poezji. Wiersze rządzą się własnymi prawami i regułami poetyki, a proza – w mniejszym stopniu (poza nielicznymi wyjątkami). Zazwyczaj więc, zamiast czytać w oryginale, czeka się na zakończenie prac translatorycznych. Oczywiście, z niektórymi znanymi tekstami jest łatwiej, ponieważ od czasu do czasu wydawane są nowe, uwspółcześnione przekłady. Laboratorium Literatury IKR[i]BL poszło o krok dalej. Wydano tu odświeżone tłumaczenia twórczości poetów oraz prozaików, ale także pozwolono się sprawdzić w roli tłumacza młodym studentkom filologii polskiej. Efekt owocnej pracy zaobserwować można chociażby w opublikowanej kilka lat temu antologii *Od poezji romantycznej do opowiadania fantastycznaukowego*¹.

Tym razem na warsztat translatorski wybrano poezję twórców angielskich jak Byron oraz Keats, a także Shelley i Wordsworth. Część antologii poświęcona jest

¹ *Od poezji romantycznej do opowiadania fantastycznaukowego: wybrane dzieła wybitnych angielskich i rosyjskich poetów oraz rosyjskich prozaików przełomu XIX i XX wieku*, Siedlce, Laboratorium Literatury IKRiBL, 2021.

autorom wschodnioeuropejskim i ukazuje prozę oraz wiersze Lermontowa i Biela-jewa. Pamiętano również o Czechowie, Puszkynie oraz Bułhakowie. Finalnie w anto-logii zamieszczono razem aż czternaście tekstów – dziesięć przykładów poezji świa-towego romantyzmu, a także cztery opowiadania rosyjskich prozaików, tym samym umożliwiając każdej autorce przekładów na dwukrotne spróbowanie swoich sił w pracy przekładowej. Zabieg ten pozwolił na dostrzeżenie podstawowych różnic w podejściu do kreowania tekstów literackich różnych autorów, wywodzących się z odmien-nych kultur i języków.

Aby ocenić pracę tłumacza, najpierw wypadałoby poznać oryginalny tekst, co też uczyniłam. Muszę przyznać, że studentki nieźle sobie poradziły z niełatwym prze-cież zadaniem. Poprzeczkę zawieszono wysoko, ale całość wygląda zaskakująco do-brze. Warto zwrócić uwagę chociażby na rytmikę zdań, wspomnieć o tym, jakiego wy-dźwięku nabierają poszczególne słowa zaproponowane w miejsce tych dobrze zna-nych utworów z innych przekładów. Podczas takiego twórczego obcowania z tekstem, wiersze liczące około dwustu lat niejako odradzają się na nowo.

Moim faworytem bezsprzecznie okazał się wiersz *Powietrzny statek* Michaiła Lermontowa w tłumaczeniu Kamili Głuchowskiej. Utwór ten wcześniej znałam jedynie dzięki angielskiemu przekładowi, a szukając polskich translacji zauważyłam, że takowe praktycznie nie istnieją. Tym bardziej pochwalić należy wysiłek autorek, które zamiast „iść na łatwiznę”, sięgnęły po nieznane polskojęzycznemu czytelnikowi teksty, dając za-równo im, jak i ich wspomniałym autorom, kolejne życie.

Tak naprawdę jedną z niewielu rzeczy, których mi w takiej publikacji brakuje, to słowo wstępne do każdego z teksów – przygotowane na wzór tego, co pojawiło się już w antologii *Opowiadania od Ameryki do Rosji* (Siedlce, IKRiBL, 2021)². Dawało to bowiem duży wgląd w realia pracy tłumacza, a także pokazanie głębszego, emocjo-nalnego zaangażowania w materię tekstu. Z drugiej strony – doskonale rozumiem nie-chęć do zamieszczenia czegoś podobnego kolejny raz. Może jednak warto byłoby się jeszcze nad tym zastanowić w przypadku ewentualnych przyszłych publikacji? Mimo wszystko dobrze byłoby ująć słowo wstępne w nieco innej formie.

Ponadto w recenzowanej antologii zabrakło przekładu twórczości Edgara Al-lana Poeego, od lat uważanego za jednego z najsłynniejszych przedstawicieli amerykań-skiego romantyzmu, jednak mimo tej nieobecności doceniam wybór poezji Keatsa oraz Wordswortha. Godne podziwu są także próby, skądinąd naprawdę bardzo udane, prze-kładów Czechowa i Puszkina. Jak się wydaje studentki do zadania podeszły bardzo rze-telnie. Czytelnik, trzymający przed sobą tomik antologii, ma świetną okazję, by się o tym przekonać.

² <https://ikribl.com/wp-content/uploads/2021/04/opowiadania-od-ameryki-do-rosji-2.pdf>
Por. też K. Byszewska, *Kalejdoskop tłumaczeń i ocalenie od zapomnienia. Recenzja antologii tłumaczeń „Od Ameryki do Rosji”*, „Inskrypcje” 2023, z. 2, s. 143-145.

Chociaż w zbiorze *Od poezji romantycznej do opowiadania fantastycznonaukowego* dominują tłumaczenia utworów rosyjskojęzycznych, to mimo wszystko antologia jest ciekawym uzupełnieniem wydanej równolegle pozycji *Opowiadania od Ameryki do Rosji*. Podobnie jak wymieniona publikacja, również i ta obejmuje całe spektrum rozmaitych tekstów – od poezji do prozy, od wierszy o kapitanie statku bez załogi do opowiadań o kłótni z żoną. Chociażby z tego powodu warto sięgnąć i przeczytać ten zbiór przekładów. Bezsprzecznie trzeba przekonać się, jak wyglądają najnowsze tłumaczenia twórczości wybitnych autorów angielskich oraz rosyjskich w wydaniu młodej generacji filologów.

Dane kontaktowe / Contact details:

Karolina Byszewska Uniwersytet w Siedlcach
E-mail: kb83887@stud.uph.edu.pl

